

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

Cena lista je \$8.00

Entered as second-class matter January 16, 1935, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO 23, ILL., PONDELJEK, 7. OKTOBRA (OCT. 7), 1946

Subscription \$8.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 194

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918

Italijanske reparacije znižane na desetino zahtev

STIRIM DRŽAVAM BO PLAČALA LE
\$25,000,000; ALBANIJA NI DOBILA NIČ

Viharne debate v reparacijski komisiji

Paris, 5. okt. — Reparacijska komisija mirovne konference je izredno generozna napram Italiji, kateri je prizadevanje Amerike in Anglije zelo olajšala reparacijsko breme. Stirim zahtevanim državam — Rusiji, Jugoslaviji, Grčiji in Abesiniji — plačala le \$25,000,000 vojne odškodnine, kar je manj kot desetina zahtevanih reparacij po mirovni konferenci predloženi račun za milijarde in pol dolarjev.

Albanija, ki je zahtevala odškodnino čez milijardo dolarjev, ni dobila nič. Prizadevanje glede Albanije je bilo deset, za deset proti. Rusija je takoj naznanila, da se s tem odločitvijo ne zadovolji in da vprašanje odprla na konferenci zunanjih ministrov Amerike, Anglije, Francije in Rusije, ki bodo imeli končno besedo o predloženih mirovni pogodbi. Rusija bo zahtevala tako mero za Albanijo kot za Abesinijo.

Mirovna konferenca še ni videla tako viharne seje kot je bila petkova seja reparacijske komisije za Italijansko vojno odškodnino. Tudi na nobeni seji bilškim vprašanju ni bilo tako vročih debat. Od predstavnikov vzhodnega bloka so leteli glasovi, da so to "politične reparacije", "politično računstvo" in "politična igra".

Za drastično znižanje italijanskih reparacij se je najbolj borila Amerika. Njen zastopnik v reparacijski komisiji je stavil na to, da se Jugoslaviji prizna 800,000,000, končno pa je bil predlagan, da Jugoslavija prejme predlog, da Jugoslavija Grčiji dobila enako vsoto — najbrže sto milijonov dolarjev.

Jugoslovanski delegat Milan Stojadinović je dejal, da bo jugoslovanska vlada odklonila take reparacije; rekel je, da se ne bo dovoljila z manj kot \$400,000,000. Jugoslavija je predložila račun za \$1,300,000,000. Ameriki je očital, da igra "politično računstvo".

Abesiniji je reparacijska komisija priznala \$25,000,000, Rusiji pa je prej sto milijonov dolarjev. Ameriški zastopnik v reparacijski komisiji je dejal, da je bila Jugoslavija že dovolj odškodnovana, ker je dobila velik kos italijanskega ozemlja — slovensko Primorje in Istrijo, kar je Italija po prvi svetovni vojni dobila kot imperialistično nagrado za svoj vstop v vojno na strani zaveznikov.

Dimitri Manevski je sarkastično dejal, da je to "lepa hvaležnica" s strani zapadnih sil na račun Jugoslaviji za velike žrtve, ki jih je dopinesla v vojni.

Največja letalska nesreča ubila 39 oseb

Shepherville, Novofundland. — V največji letalski nesreči, ki se je pripetila v tujakšnji zgodovini 3. oktobra, je izgubilo življenje 39 oseb, med katerimi so bili moški, ženske in otroci. Med žrtvami so bili tudi dve letalski sestri. Letalo, last družbe American Overseas Airlines, je tresčilo v 6000 čevljev visok hrib in eksplodiralo. Med žrtvami so bila štiri otroci, trije otroci v starosti od 11 let, njihove matere in štiri potnike ter posádka. Ubili so bile na poti k svojim domovom v Nemčijo. Pred manj kot mesecem dni je v isti okolici izgubilo življenje 27 oseb v letalski nesreči.

Jugoslovanski delegat pa je dejal, da se Amerika zdaj brez dvoma maščuje nad Jugoslavijo vsled letalskega incidenta.

Amerika si je prej tudi prizadevala, da bi znižala ogrske in finske reparacije Rusiji za eno tretjino, toda ni uspela.

S tem je bilo delo vseh komisij zaključeno in prihodnji teden se prično plenarne seje mirovne konference, ki se zaključijo 15. okt. Potem bodo vse mirovne pogodbe predložene svetu zunanjih ministrov Francije, Anglije, Amerike in Rusije, ki bodo imeli končno besedo. Ker bo pred ministrski svet prišlo tudi več nereguliranih vprašanj, predvsem za tržaško vprašanje, bo v zelo se več tednov predno bo prišlo do podpisa mirovni pogodbe.

Ruski zunanji minister Vjačeslav Molotov se je v petek podal z letalom v Moskvo na posvetovanje. Po njegovi vrnitvi v Pariz se bo izvedelo, da-li se Molotov udeleži jesenskega zasedanja Zbornice Združenih narodov, ki se prične proti koncu oktobra v New Yorku.

Skupno nadziranje nemških industrij

Zavezniške oblasti dosegle sporazum

Berlin, 5. okt. — Predstavniki štirih zavezniških okupacijskih con so se sporazumeli, da bodo skupno pregledovali in nadzirali vse nemške vojne industrije v vseh štirih conah. Sporazum je porušil sumničnja, da se v nekaterih conah izdelava vojno orodje.

Dogovor za skupno nadzorstvo nemških vojnih industrij je bil dosežen po daljših prizadevanjih od strani posameznih zavezniških oblasti v okupirani Nemčiji. Sporazum je podpisal general G. S. Lukačenko, sovjetski vojaški podgovernor v Berlinu. Pregledovalne skupine, ki bodo zastopale vse štiri zavezniške sile, bodo pričele svoje delo prihodnji mesec. Inspekcija vsake tovarne se bo ponovila periodično, kadar koli bodo predstavniki treh velesil tako želeli.

Sporazum med okupacijskimi oblastmi za nadziranje nemških industrij je odstranil kritiko, ki se je često slišala zlasti proti ruskim oblastem, ker se je širila domneva, da v sovjetski coni nemške industrije producirajo vojno orožje. Slične obdolžitve so prihajale proti ameriškim in britanskim oblastem, da se v njihovih conah izdeluje vojno orožje.

Skupni dogovor, ki je bil dosežen med velesilami, bo nudil priložnost, da se doženejo dejstva o sedanji produkciji v nemških tovarnah.

Byrnesov pilot ni dobil državljanstva

Washington, D. C. — Stotnik Vojeslav N. Skakič, osebni pilot državnega tajnika Byrnesa in trije drugi jugoslovanski letalci, ki služijo v ameriški armadi kot častniki, niso dobili državljanstvih pravic, za katere so vprašali, ker so stopili v ameriški armado v tujini, ne v Ameriki. Ostali trije so poročnik Miloš M. Jelič, poročnik Živko T. Milošković in letalski častnik Dejon D. Radič.

Stepinac trdi, da je nedolžen

Napad na Darwinov nauk o razvoju

Zagreb, 5. okt. — Nadškof Alojzij Stepinac, ki se zagovarja pred sodiščem na obtožbo kolaboracije s sovražnikom in zločinstva proti vladi, je mahal z rokami in s prstom kazal na sodnike in izjavil: "Kakor se komunisti borijo za materialistične teorije, tako imamo mi pravico boriti se za krščanstvo."

Stepinac je bil med svojim govorom večkrat prekinjen od strani poslušalcev. Ko je v svojo obrambo rekel, da je "časno izvrševal svoje dolžnosti," so poslušalci bušili v smeh, slišali so se jezni ugovori in nekdaj mu je odgovoril: "Da, izvrševal si dolžnosti ustašev!"

Dalje je Stepinac rekel: "Vi zahtevate našo lojalnost, mi pa zahtevamo pravice." Poslušalci v sodni dvorani so ga izvijgali in vpili: "Ti jih ne zaslužiš." Ko je Stepinac rekel, da vlada v šolah uči teorijo, "da se je človek razvil iz opice," mu je tožilec odgovoril: "Ti in vsi reakcionarji po svetu to trdiš, Darwin pa ni nikdar tega rekel."

Stepinac je ostro obsodil Titovovo ludo, da terorizira cerkev in da "ni noben katoliški škof ali duhovnik varen za svoje življenje podnevi ali ponoči." Vi gorvite o svobodi vere v Jugoslaviji in hočete prikazati, da je ta svoboda večja kot kjer koli, povem pa vam, da je veliko številno duhovnikov bilo ubitih. Lahko bi jih zaprli, ni pa jih bilo treba ubiti. Ljudstvo vam ne bo nikdar tega odpustilo, kajti na svetu ni bilo še nikdar večjega škandala. Ne je, da nima cerkev v Jugoslaviji svobode, ampak bo v kratkem uničena."

Ko je nadškof nehal, je ameriški škof Joseph P. Hurley, papežev nuncij, vstal in se Stepinacu priklonil. Hurley prisostvuje obravnavi kot papežev opazovalec. Tožilec je očital Stepinacu, da se hoče prikazati za mučenika kot Jezus pred Pilotom. Dalje mu je očital, da je upal na vojno med Rusijo in njenimi zavezniki, kar bi rešilo Stepinca in njegove pajdaše.

Palestina postala "policijska država"

Jeruzalem, Palestina. — Zastopnik močne judovske agencije je izjavil, da so Angleži sprejeli Palestino v "policijsko državo." Policija izvaja pravcati teror proti židovskim prebivalcem. Dr. Walter Eytan, uradnik te agencije, je rekel, da so ga britske oblasti silile, naj ovadvi vse židovske prebivalce, ki sodelujejo v židovskem gibanju proti angleški oblasti.

Ameriška legija zavrgla bonus

San Francisco, Calif. — Ameriška legija je na svoji letni konvenciji zavrgla predlog za bonus veteranom druge svetovne vojne, izrekla pa se je za znižanje dohodninskega davka veteranom in za takojšnjo izplačitev bonov odpuščenim vojakom. Sprejela je resolucijo, ki odobrava ameriško zunanjo politiko in obsoja jugoslovansko vlado z zahtevu, naj se ustavi ves material, ki je namenjen Jugoslaviji.

Klanovci v Wisconsinu bodo ob čarter

Madison, Wis. — Državni pravdnik John E. Martin je naznanil, da bo podvel akcijo za preklje dovoljenja organizacije Knights of the Ku Klux Klan v Wisconsinu. To bo storil na zahtevo Charlesa E. Broughtona, urednika dnevnika Sheboygan Press. Klukovci so dobili državno dovoljenje leta 1925.

BYRNES NE VIDI NEVARNOSTI ZA NOVO VOJNO

Državni tajnik se striinja s Stalinom

PRAVICA ZA VSE NARODE

Paris, 5. okt. — Državni tajnik Byrnes je rekel na banketu Ameriškega kluba, da "ni nobene nevarnosti za takojšnjo vojno," s čemer je podprl Stalinovo izjavo. Izrazil je upanje, da bo Stalinova slična izjava "ustavila neosnovane obdolžitve, da kateri koli narod skuša obkrožiti Rusijo in da Amerika grozi z atomsko bombo Sovjetski zvezi."

Dalje je Byrnes rekel, da "Amerika nasprotuje prizadevanjem kontrole Nemčije, da bi zopet ogražala mir, niti ne maramo, da bi Nemčija postala žoga med vzhodom in zapadom za dosego sile." Dostavil je, da "bi bilo nesmiselno zanikati resnost konflikta in mnenjih med zavezniki. Zanikanje resnosti konfliktov ne bo rešilo spornih vprašanj niti ne bo pomagalo doseči trajan mir. Prav tako je nesmiselno pretiravati konflikt med zavezniki."

Byrnes je naglasil, "da ne verjame, da si kateri koli odgovoren državnik želi vojne, kajti svet je imel dovolj vojne. Ampak če hočemo odvrniti vojno, moramo ne le obsoditi vojno, temveč moramo obsoditi stvari, ki vodijo v vojno. Paziti moramo, da ne bomo zasajali seme bodoče vojne. Naša obramba mora biti obramba pravice in svobode, obramba političnih in ekonomskih pravic ne samo za privilegiranih ljudi ali narodov, temveč za vse ljudi in vse narode."

Državni tajnik je urgiral velesile, naj sprejmejo njegov načrt za kontrolo Nemčije za dobo 40 let, ki je dobil zelo malo odziva. "Amerika se je naučila iz preteklih vojn, da živimo v enem svetu in da se ne more izolirati od drugih narodov," je izjavil Byrnes. Dalje je izjavil, da bodo ameriške okupacijske čete ostale v Nemčiji toliko časa, dokler bo okupacija Nemčije potrebna. Amerika želi, da postane Nemčija demokratična država, ki pa mora ostati razorožena.

Grška reakcija spet na konju

Kraljevaši v "novi" vladi

Athens, Grčija, 5. okt. — Grška vlada je naznanila, da so njene čete zavzele 220 utrd, ki so jih držali uporniki v severnem delu Makedonije. Ministrstvo za tisk, ki ima v svojih rokah cenzuro vesti, je izjavilo, da so vladne čete ujele "veliko število" rebelov.

Kraljevaški premier Tsaldaris je vzpostavil svoj prejšnji kabinet, ker mu ni uspelo pridobiti opozicijskih voditeljev, da bi sestavili koalicijsko vlado. Premier je rekel, da ni izgubil upanja v razširjenje vlade, v kateri bi sodelovale liberalne stranke.

Dimitri Partsalides, vodja grške komunistične stranke, je izjavil, da bazira politika sedanje grške vlade na pričakovanju vojne med anglo-saškimi narodi in Rusijo. "Grška politika in navzočnost britskih čet na grškem ozemlju sta spremenila Grčijo v anti-balkanski in anti-sovjetsko bazo, kar je povzročilo, da Grčija ni dobila pravičnih zahtev z ozirom na revizijo mej," je naglasil Partsalides.

Domače vesti

Nov grob v Kansasu

Arma, Kans. — Dne 25. sept. je v Chicagu umrl John Črepinšek, star 66 let, doma od Nove Cerkve pri Celju, Štajersko. Časno se je nahajal pri otrokih v Chicagu, kjer je po kratki boleznini umrl v bolnišnici. Njegovo truplo je bilo pripeljano v Kansas, v Cockerill, kjer je živel dolgo let. Pogreb mu je oskrbel Slovenski pogrebni združeni zavod v Frontenacu. Zapušča ženo, tri hčere in tri sinove — štirje izmed otrok žive v Chicagu. Bil je član društva 434 SNPJ.

Iz Clevelanda

Cleveland. — V bolnišnici Mt. Sinai se nahaja čevljar Andrew Ogrin iz Collinwooda. Podvrčel se je moral operaciji. — Pokojni Anton Kleven, ki se je zgrudil mrtev na tla pri A. Lužarju, je bil doma s Koroškega in je bil poznan kot "Korošek". — Iz bolnišnice, kjer je srečno preстал operacijo, se je vrnil Steve Persson na svoj dom v Collinwoodu.

Išče brata

Chicago. — Sorodniki v starem kraju bi radi izvedeli za Francka Kovačiča, po domače Rihlerjev iz Komerja pri St. Rupertu, Dolensko. Zanj bi rada izvedela njegova sestra Francka. Naj se ji zglasti, ali pa piše na naslov: Frances Prah, 2215 S. Wood st., Chicago, Ill.

Se vrnil iz bolnišnice

Hudson, Wyo. — John Pintar, znani dopisnik Prosvete, je bil par tednov v bolnišnici v Lenderju, zdaj pa se zopet nahaja doma.

Išče strica

Cleveland. — Marija Prebil iz Podsmreke pri Ljubljani bi rada zvedela za svoja dva strica, in sicer Johna Franka in Antona Mačka. John Frank se je pred vojno nahajal na 508 Market st., Waukegan, Ill. Zglasta se naj na naslov: John Pirc, 539 E. 123. st., Cleveland, Ohio.

Churchill zopet govoril za zedinjenje Evrope

Temu vprašanju pripravljen posvetiti preostale dni

Blackpool, Anglija. — Bivši angleški premier Winston Churchill je na konvenciji konservativne stranke zopet propagal ustanovitev evropske federacije. Dejal je, da je temu vprašanju pripravljen posvetiti preostale dni svojega življenja.

Churchill je šele zadnje čase postal zagovornik združenja Evrope. Prvič je prišel na dan s to idejo pred nekaj tedni v Švicariji, kjer je govoril pred profesorji univerze v Curihu. Splošno se smatra, da bi Churchill rad združil Evropo proti Rusiji.

Na konvenciji konservativne stranke je dejal: "Vse, kar bi bilo potrebno, je to, da bi se 250,000,000 Evropecev nekega jutra zdrnilo in da bi pričeli govoriti, da žele biti srečni, svobodni in prosperini in da bodo glasovali za one stranke, ki bodo delovale za Združene države Evrope."

Prizadevanje za obnovo informacij

Washington, D. C. — Richard Patterson, ameriški poslanik v Beogradu, je dobil navodila od ameriške vlade, da se pogaja z jugoslovansko vlado za ponovno odprtje ameriškega informacijskega urada v Beogradu. Urad je bil pred nekaj dnevi zaprt na zahtevo jugoslovanske vlade, ker je razširjal protijugoslovansko propagando.

V mestih se obeta več mesa

Vlada podvzame nove korake za razdelitev zalog

Washington. — Zvezna vlada bo skozi OPA podvzela nove korake za bolj pravično razdelitev mesnih zalog. Kot se poroča iz vladnih krogov, dela OPA na tem, da pride več mesa v ona mesta, kjer je veliko pomanjkanje, ali pa mesa sploh ni na trgu.

V mnogih mestih so sicer velike zaloge mesa, ki pa je v rokah špekulantov, hotelirjev in restavraterev, kakor seveda tudi klavniškega trusta, ki meso namenoma drži od trga. Da-li bo vlada forsirala to meso na trg, bo razvidno v bližnji bodočnosti.

Vladni krogi pravijo, ako bi se zdaj odpravila kontrola cen mesa, bi cene poskočile najmanj 30%, kar bi lahko imelo usodne posledice za vse gospodarstvo. Veliki inflaciji bi sledil nezbežen polom.

OPA je restavraterev dovolila zvišanje cen za 15%. To se tiče samo mesnih jedil; cene za vsa druga jedila ostanejo stare. S tem je OPA spremenila svoj prejšnji ukrep, ki je prepovedoval vsako zvišanje cen v restavracijah.

Velike zaloge mesa v Chicagu

Cez 45 milijonov funtov mesa v hladilnicah!

Chicago, 5. okt. — Uradna ugotovitev kaže, da je v čikaških ledenicah nakopičenega čez 45,000,000 funtov svežega mesa, medtem ko so vse mesnice domala popolnoma prazne. Uradni viri trdijo, da zaloge mesa vsekar presegajo omenjeno število funtov mesa.

Natančne zaloge mesa je težko ugotoviti, kajti klavniški baroni, ki kontrolirajo mesni trg, niso obvezani, da bi razkrili količino svojih zalog. Z gotovostjo se pa ve, da je skupna zaloga mesa v čikaških ledenicah večja kot 45 milijonov funtov. Ne državni niti federalni zakoni ne morejo prisiliti mesarskih magnatov, da bi poslali meso na trg.

V vsakem slučaju, kjer je reporter čikaškega dnevnika Sun skušal dognati količino mesa v zalogah, se je pozneje izkazalo, da je bilo razkritje preizkušeno, kajti v vsaki hladilnici je nakopičenega mnogo več mesa nego se je prvotno mislilo.

Čikaški župan Edward Kelly, ki se točno mudi na "oddihu" v Egel Riverju, Wis., je izrazil upanje, da bo federalna vlada posegla v zadevno situacijo in preiskala čikaške zaloge mesa.

Pomanjkanje mesa je najbolj občutno med delavskimi družinami, kajti v mesnicah se ga ne dobi, dočim ga imajo hoteli in restavracije dovolj na razpolago. V Chicagu je prizadetih na milijone ljudi. Razine delavske organizacije so že podvzele korake, da poženejo vladne organe v akcijo, na drugi strani se klavniški baroni mužajo in nadaljujejo s svojo "sedečo stavko."

Razstrelba olja ubila tri osebe

Mareus Hook, Pa. — Tri osebe so bile ubite in čez 100 ranjenih v eksploziji, ki je nastala pri družbi Sun Oil Co., kjer je bilo za 13 milijonov dolarjev letalskega goriva. Ognjegasem se je posrečilo pogasiti ogenj po štirih urah gašenja. Razstrelba je bila tako silna, da se je čutila 15 milj daleč.

DELAVSKE VESTI IZ RAZNIH KRAJEV DEŽELE

Stavkovni val se širi po raznih mestih

STAVKA FILMSKIH DELAVCEV

Atlantic City, N. J. — Delegacija rudarske unije UMW je na 39. konvenciji sklenila, da povisla plačo predsedniku Johnu L. Lewisu in da njemu na čast proglasi en dan v letu kot rudarski praznik.

Lewis, ki je star 66 let, se nahaja v bolnišnici po operaciji na slepiču. Delegacija iz West Virginije je predložila resolucijo, da se povisla predsednikova plača s 25 na 50 tisoč dolarjev letno, sorazmerno pa naj se zvišajo plače tudi ostalih uradnikov.

Vseh delegatov na konvenciji je 2,800. Med drugimi je konvencijo pozdravil tudi William Green, predsednik ADF, ki je star 73 let. UMW se je vrnila pod okrilje ADF preteklo zimo.

Hollywood, Calif. — Po velikih izgredih, ki so nastali vsled jurisdikcijske stavke pred filmskimi ateljeji, so se razmere nekoliko ublažile. Stavkarji so organizirani v uniji Screen Actors Guildu, ki je včlanjen v ADF, prav tako tudi nasprotna unija. Unija se je odločila, da pošlje 10 znanih filmskih igralcev v Chicagu, kjer bodo skušali izravnavati spor med stavkarji in lastniki filmske industrije.

Chicago. — Stavka tiskarjev se bo morda preprečila, ako se pogajanja med delavci in lastniki tiskarn ugodno zaključijo. Unijski kontrakt je potekel dne 3. oktobra. Tiskarji zahtevajo tri dolarje plače na uro in razne druge koncesije.

Stavka pri podjetjih družbe YWCA se nadaljuje. Delavci, ki so uposleni v stavnovanjkih hotelih te družbe, so organizirani v CIO.

Nadaljuje se tudi stavka železniških delavcev družbe Aurora & Elgin Railroad, ki prevaža okrog 25,000 oseb iz čikaških predmestij dnevno.

New York. — Okrog 30 uradnikov šestih unij, ki so pridružene CIO, je ustanovilo "poseben odbor," katerega namen je, da se bori "proti komunistični kontroli in vplivu" v unijah CIO. Odbor bo v nekaj dneh podal izjavo glede zunanje politike, ki bo v nasprotju s stališčem CIO. Glavni činitelj tega gibanja je Jack Altman, podpredsednik unije prodajalnih uslužbenecv.

Belville, Ill. — Unija International Chemical Workers A.F. L., ki šteje 1,250 članov, je vložila tožbo proti družbi Monsanto Chemical Co. za odškodnino v vsoti \$1,000,000. Unija trdi, da so toliko njeni člani izgubili za časa stavke, ker družba ni hotelja privoliti v kolektivna pogajanja. Stavka se je pričela 17. julija. Delavci zahtevajo 12c povisoka na uro.

Columbus, O. — Člani unije transportnih delavcev CIO, ki stavkajo za povisjanje mezd, so dali 60 avtomobilov na razpolago osebam, ki niso imele prevoznih sredstev, da bi šle na delo in z dela. Unijski uradniki so naznanili, da bo voznina brezplačna. Unija zahteva 30c povisoka na uro.

Brzoparnik Normandie prodan za \$161,680

Washington, D. C. — Bivši francoski brzoparnik Normandie, ki je bil največji na svetu, je bil prodan za \$161,680, stal pa je \$60,000,000. Kupila ga je družba Lipsett, ki ga bo porabila za staro železje. Parnik je bil poškodovan v požaru 9. februarja 1942 v newyorški luki.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto...

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year...

Cene oglasov po dogovoru - Rokopis dopisov in nenarodnih članov se ne vračajo...

Advertising rates on agreement - Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned...

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Datum v oklepaju na primer (October 31, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina...

K nuernberški obravnavi

Star pregovor pravi, da pride dan plačila za vsako stvar, za vsak zločin. Deloma je to resnica, toda samo deloma, kajti mnogo zločinov uide kazni v tej ali drugih deželah.

Po porazu nazijske Nemčije je prišel dan plačila tudi za nekatere nacije, še bolj pa za Nemčijo, ki leži strta in pohojena na sličen način kot je Hitler teptal po okupiranih deželah.

Toda te vrstice se bodo nanašale na zgodovinski nuernberški proces, kjer je skoraj leto dni sedelo na zatožni klopi 21 največjih nazijskih kriminalcev.

Marsikdo je bil presenečen, ker je sodišče oprostilo tri izmed 22 obtožencev, sedem pa kaznovalo samo z zaporom, nekatere samo na deset do dvajset let...

Glede tega nemškega junckerja bo gotovo tudi med juristi še mnogo spora, da-li je sodišče pravilno ravnalo, ker ga je izpustilo brez vsake kazni.

Ampak kot v Papenovem in Fritschetovem primeru, tako se je večina sodišča tudi v Schachtovem slučaju strinjala, da on nima takih grehov na sebi kot ostali obtoženci.

Toda kar nas bolj zanima in kar je važnejše za svetovno politiko in mednarodno pravo, je obravnava sama: postavitev najvišjih funkcionarjev neke države, v tem primeru Nemčije, pred sodišče pod obtožbo, da so z insceniranjem napadalne vojne in s svojimi vojnimi kriminalstvi zakrivali zločin proti vsemu človeštvu.

S tem je bil v zgodovini človeške družbe napravljen nov precedent, ustvarjen nov mednarodni zakon, ki pravi, da je napadalna vojna zločin in da so kazni podvrženi tudi poedini visoki državnik, ki kršijo ta zakon.

Ta precedent je izredno velikega in dalekosežnega pomena. Do zdaj je vojna veljala za zločin le v moralnih in etičnih nazorih, na katere se pa visoki državniki in vladarji niso nikdar ozirali.

Zgodilo se je prvič v krvavi zgodovini, da je bil na tem procesu v Nuernbergu napravljen juridični precedent, ki postavlja napadalno vojno izven zakona.

Poleg tega precedenta bodo potrebne še marsikateri druge politične spremembe predno bo svet varen pred vojno. Lahko pa igra veliko vlogo v borbi za odpravo vojne.

PO KONVENCIJI

Eveleth, Minn. - Konvencija je za nami, razprave po konvenciji pa se nadaljujejo. Kadar se skupaj snidemo na seji ali kje drugje, se pogovarjamo kako je bilo in kako bi moralo biti.

V zadnjem dopisu pred konvencijo sem omenila, da bom prodajala trojne listke v kuhinji na pikniku v Eveleth parku, in res so mnogi delegati prišli in kupili od mene, tako da sem jih prodala za lepo vsoto.

V pondeljek zjutraj se je pričela konvencija. Zanimivo je bilo poslušati, kako so se delegati pozdravljali v slovenskem jeziku. Naj omenim, da je bilo mnogo delegatov iz Penne, kajti kogar koli dem vprašala odkod je, je skoraj vsak odgovoril, da je iz omenjene države.

Ob večerih pa smo se zabavali v dvorani SNPJ in tudi petja ni manjkalo. Posebno lepo je bilo v petek zvečer, 16. avgusta, ko so Clevelandčani prav lepo peli.

Konvencija je bila šola zame, kajti udeležila sem se je prvič. Konvencijni predsednik je bil precej strog in hiter. Za besede se jih je vedno priglasilo veliko, zbornica pa je odglasovala, da se lista črta in tako niso imeli ostali prilike podati svoja priporočila.

Delegacija je želela kaj ukreniti za stare člane, toda brez zvišanja asessmenta, pa ni šlo. Zelo so mi ugajali mladi glavni odborniki, ki tako lepo govore slovensčino.

Z glavnimi odborniki smo se pa videli 10. avgusta zvečer pri večerji v hotelu. Naša predsednica nas je predstavila. Nisem vedela, da bo treba spregovoriti nekaj besed, zato sem se ustrašila, ker nisem vajena kaj takega.

V nedeljo je bil čas odhoda in nekateri so se odpeljali z avtomobili, drugi z avtobusi, večina pa z vlakom. Delegacijo je zopet spremlila na postajo mestna godba in zaigrala v slovo.

dejala, da je bila že na osmih konvencijah, a na nobeni ni bilo godbe, ki bi se poslovila od delegacije.

Vlak se je pričel pomikati in godci so zaigrali zadnji komad v slovo. Mahanja in pozdravljanja ni bilo konca. Spomnila sem se na tisti čas, ko sem se odpeljala iz Ljubljane v Ameriko.

V Enakopravnosti sem čitala, da je bila ta konvencija ena najbolj treznih v zgodovini SNPJ. Delegatje so se lepo in dostojno obnašali. Nikjer jih ni bilo videti v opitem stanju, kar je lepo slišati za nas vse.

Nekaj delegatov mi je dejalo, da smo tukaj zelo pobožni. Vprašala sem jih po čem se pozna, eden pa mi je odgovoril, da po cerkvah, ki so na vsakem vogalu. Dejal je tudi, da je šel pogledat slovensko cerkev, ki se mu je znotraj videla zelo lepa.

Naše mesto je bilo po konvenciji nekam prazno, toda spomini na prijazne goste ne bodo pozabljeni.

Dne 1. septembra pa sem se udeležila konvencije Jugoslovanskega kluba v Chisholmu. To je politična organizacija. Skončali smo v enem dnevu. Zborovanja smo se udeležili delegati in delegatje iz vseh naseb naselbin naše Minnesote.

O VOJNI IN KONVENCIJI

Detroit, Mich. - Zopet je veliko govorenja o vojni. Naša dolžnost je, da stojimo noč in dan na straži, da nas reakcija zopet ne potegne v tretjo svetovno vojno. Nobena vojna ni šala, tretja pa bi uničila ves svet.

Kdor misli, da bi atomske bombe padale samo na Jugoslavijo in Rusijo ter ubile Tita in Stalina, je nekaj narobe z njim. Vsakemu, ki si kaj takega želi, bi morali odvzeti vsako funkcijo, ki jo morda vrši v družbi, ter ga napraviti neškodljivega.

Zalostno je, da ni mogla delegacija več narediti za stare člane in članice. Resnica pa je, če ne daš nekaj notri, tudi ven ni nič kaj vzeti.



"Škvaterji" (bredomske družine) so se pojavili tudi v Kanadi. Ker je tudi tam veliko pomanjkanje stanovanj, so se bredomski naselili v prazno vladno poslopje.

Moj zadnji dopis se je tikal konvencije, toda nisem hotela preveč obširno pisati, to pa zato, ker sem mislila, da bo mnogo delegatov pisalo o svojih vtisih.

Mrs. Sterle, pri kateri sem stanovala začasa konvencije, je tudi izgubila sina, ki je padel nekje v Nemčiji. Po činu je bil poročnik. Domov je zadnjič prišel, ko se je udeležil pogreba svojega očeta, nato pa je bil poslan preko morja in se ni nikdar več povrnil.

Torej, ker je vedela, koliko trpi mati, če izgubi sina, mi je pisala sožalno pismo in priložila suhega rožmarina v znak simpatije. Tako sva se seznanili, ne da bi se osebno poznali.

Na konvencijni priredbi v Hipodromu so se sedele na odru med programom tri evelethske Slovence, matere, katerih sinovi so padli na bojnih poljanah; ena izmed teh je izgubila dva sinova, edina otroka, ki ju je imela, zato je zanjo še toliko huje kot za nas. Jaz sem dobila vsaj enega nazaj.

Zadnje čase slišimo precej kritike, češ, da je delegacija glasovala za previsoke plače glavnim odbornikom. Ne mislim zagovarjati glavnih odbornikov, izražam samo svoje mnenje, namreč da plače niso pretirane, kajti ne smemo pozabiti, da morajo glavni odborniki biti vedno dobro oblečeni, poleg tega pa ni vsakdo sposoben za tako odgovorno delo.

Drugi dan sem vstal zgodaj zjutraj in napisal dopis za Prosveto ter nekaj kartic. "Urad" sem si uredil na cesti pred Gorencevo hišo. Ko sem bil gotov s pisanjem, smo šli obiskat Joeva Cvelbarja. Poznal ga nisem, ali njegov prijazen nasmeh me naredi domačega.

Tisto popoldne smo se držali kar pri Novakovih in se pogovarjali o tem in onem. Tudi delegacija več narediti za stare člane in članice. Resnica pa je, če ne daš nekaj notri, tudi ven ni nič kaj vzeti.

Nekateri so mnenja, da pri taki bratski organizaciji ne bi smeli tako visoko plačati uradnik. Kje pa je bratstvo? Če jaz kaj vem, ga je jako malo ali pa nič.

Nekateri so mnenja, da pri taki bratski organizaciji ne bi smeli tako visoko plačati uradnik. Kje pa je bratstvo? Če jaz kaj vem, ga je jako malo ali pa nič. Naša jednota opravi svoj posel na bizniški podlagi. Sicer pa je bolje, da ne grem kopat pregledko, ker bi se dopis zaljubil kot se je zadnjič.

Z avtomobilom po Ameriki

Piše "Big" Tony Tomič, Oakland, Cal.

(Nadaljevanje)

Prvi dan našega prihoda v Sharon smo se dolgo zamudili pri Novakovih, kamor sta prišla tudi mr. in mrs. Gorence in naju še isti večer vzela na svoj dom.

Obiskali smo na farmi tudi staro grčo Antona Valentiničiča. On se večkrat oglasi v Prosveti; zgleda, da bo nam še dolgo poročal novice iz Sharona.

Drugi dan smo se peljali v Warren, Ohio, na obisk k Johnu Petrichu. Sicer si nismo bili znani, ali poznali smo sina, ki je nas obiskal v Californiji, ko je služil Strica Sama.

Ze večkrat sem se izrazil, da je še veliko dobrih in prijaznih ljudi na tem svetu. Zenica je nama postregla z vsemi dobrotami in ji je bilo žal, da nisva ostala pri njih vsaj za par dni.

Isti večer smo obiskali še Toneta Bogolina. Z nami so se peljali Gorencevi in Novakovi. On vodi grocerijo in mesnico v Sharonu. Tudi fin dečko; bil je tudi delegat na 13. konvenciji.

Drugi dan sem vstal zgodaj zjutraj in napisal dopis za Prosveto ter nekaj kartic. "Urad" sem si uredil na cesti pred Gorencevo hišo. Ko sem bil gotov s pisanjem, smo šli obiskat Joeva Cvelbarja.

Tisto popoldne smo se držali kar pri Novakovih in se pogovarjali o tem in onem. Tudi delegacija več narediti za stare člane in članice. Resnica pa je, če ne daš nekaj notri, tudi ven ni nič kaj vzeti.

Nekateri so mnenja, da pri taki bratski organizaciji ne bi smeli tako visoko plačati uradnik. Kje pa je bratstvo? Če jaz kaj vem, ga je jako malo ali pa nič.

Nekateri so mnenja, da pri taki bratski organizaciji ne bi smeli tako visoko plačati uradnik. Kje pa je bratstvo? Če jaz kaj vem, ga je jako malo ali pa nič. Naša jednota opravi svoj posel na bizniški podlagi. Sicer pa je bolje, da ne grem kopat pregledko, ker bi se dopis zaljubil kot se je zadnjič.

koncertina ni molčala. Na večer smo šli pa v Slovenski dom, po tistih mize skupaj in naredili njih eno dolgo. Mrs. Novak in mrs. Gorence sta prinesli potice in druge dobrote, da je zgrede kot zadnja večerja. Ker se ni noben gostov domislil, da bi prebudil "železnega" muzikanta sem ga pa jaz nadomestil z mojo miss koncertino. Večkrat mi pride na misel, kako je bilo ljubno med prijaznimi Sharončani, žal mi je, da smo tako oddaljeni. Če bi bilo malo bližje, bi se večkrat videli.

Drugi dan sta prišla Cvelbar in žena. Dali smo se slikati in s težavo poslovlili se od prijazne Novakove in Gorenceve družine. Ker se je v njegovem avtu vozil njegov bratranec z družino je Jože sedel v naš avto. Čas je hitro tekkel, ker Jože je korajzna duša. Njegova žena je vozila naprej, jaz pa za njo. Ob 11. uri dopoldne smo bili že v slovenski metropoli na E. 77 st in St. Clair ave. On je ostal pri svojih sorodnikih, jaz in mama sva se pa peljala na Norwood rd. k našemu prijatelju Joevu Menartu.

Ker niso imeli prostora za našo sva se peljala k družini John Zaverl na 6528 Metta ave, kjer sva dobila začasno stanovanje. Zvečer sta šli mrs. Zaverl in moja žena na "bingo party", jaz in John pa v Narodni dom. Ker je bilo vroče, se je zelo priljubila stari pari in močiti suha grola. Drugi dan smo se pa peljali na piknik, katerega so priredili jugoslovanska društva na vrhu Slovenskega društvenega doma na Recher ave., Euclid, Ohio.

Ko smo se vozili po St. Clair ave., je nepričakovano nekdo zakrčkal tik mojega avta: "Kam pa greš, 'Big' Tony brez mara le?" Bila sta naša prijatelja iz Clevelanda, Urška in Jack Tutin. Ker je bila velika gneča avtomobilov, ni bilo mogoče ustaviti. Ona dva sta se odpeljala, kamor sta bila namenjena midva pa na piknik. Dospel na vrh Društvenega doma, se mi je zdelo, da se nahajam v moji rojstni domovini, ker je bilo vse povsod slišati slovenski jezik. Bilo je vroče in težko priti do bare. Vse se je drenjalo, kjer se je prodajalo hladno pivo.

Naša mama in njen Brat Kocjan sta dobila sedeže prav pred odrom, jaz sem se pa držal tam, kjer je bila velika gneča - pribar! Nekaj časa nisem imel nobene zabave in sem kar gledal okoli sebe, če bi katerega spoznal. Kmalu pride k men Louis Kunstelj in mi ponudi steklenico piva. On prihaja ostapoznat kot naša mama. Nato me spozna Andrew Bozich in Jan Kovach. Slednji je prodajal Terne listke. Nato naletim na Terbovca, urednika Nove Dobe Terbizana, J. Pirnata, Mary Dočič, tajnico št. 450, Ludvika Medveška in več drugih, katerih imen si nisem zapomnil. (Yes Frank Barbič je bil tudi tam.) Čas je bežal pred nami kot bi natakariji tisto novo pesem - "no beer", potem smo pa pili "high ball". O programu so že drugi poročali. Pred odhodom z vrta me je Mary Dočič ustavila in predstavila še nekaterim svojim prijateljem in prijateljicam. Vprašala me je, kje imam koncertino. "V avtu." je bil odgovor. Ko sem pričel prelati koncertine slovenske melodije se ni nikomur mudilo domov.

O tem pikniku je že poročal Anton Jankovich v Prosveti. Torej Slovenski dan, ki se je vršil 23. junija, sem zaključil, kot sem 11. konvencijo SNPJ v Clevelandu, ko sem igral zadnji komad: "Till we meet again".

Nekateri so mnenja, da pri taki bratski organizaciji ne bi smeli tako visoko plačati uradnik. Kje pa je bratstvo? Če jaz kaj vem, ga je jako malo ali pa nič.

Nekateri so mnenja, da pri taki bratski organizaciji ne bi smeli tako visoko plačati uradnik. Kje pa je bratstvo? Če jaz kaj vem, ga je jako malo ali pa nič. Naša jednota opravi svoj posel na bizniški podlagi. Sicer pa je bolje, da ne grem kopat pregledko, ker bi se dopis zaljubil kot se je zadnjič.

Kathrine Krains.

(Dalje prihodnjic.)

Pravice iz nove, prerrojene Slovenije in Jugoslavije

Pravna slovenske državnosti

(Piše F. A., Ljubljana)

Pravice so urejene, normalno, k boljšemu razvijajočemu življenju v vsaki državi njena neodvisnost, celota, njena suverenost, tako neodvisnost pa si je treba priboriti z borbo in

neodvisnost in suverenost priborili šele z osvobodilno borbo v dobojni vojni. Nikoli se v zgodovini naš narod izvajal na ozemlju trdne oblasti, ki bi bil res sam svoj gospodar. Avstro-ogrska monarhija je jemala narodne in politične pravice, stara Jugoslavija pa je nudila nekaj narodnih pravic, ni pa dala slovenski ljudstvu političnih, gospodarskih pravic, niti ni dovolj sposobna, da bi urejala meje, naše zahteve po politični - političnih mejah. Stari stare Jugoslavije so imeli oblast, ne z delovnim delom, ampak proti njemu; stari stare Jugoslavije so imeli ozke in sebične interese, ki so se seveda odražali v nemi razvoju ljudstva, ki so se seveda odražali od gospode. Tako je bila državna zgradba Jugoslavije, da se je ob Hitlerjevem napadu zgrudila v nekaj dneh.

Stara državnost zrušena je stara državnost zrušena v tako kratkem času, pa ni bilo rešeno, da so bili trdili družbeni temelji. Naša država je delovno ljudstvo videlo, da so ga po voditelji meščanstva v kolonialnih ozkih interesov zapuščeno pobegnili v inozemstvo pa se takoj vdinjali v in izvršili nad državo in najramotnejši zločin, da je delavec, kmet in inteligent sam prevzel svoje bodočnosti, svojega telesa in svoje državnosti, v svoje roke. Kapacitacijo in sramotnim ter pobegom gospode izšla zgodovinska prenova slovenske in jugoslovske državnosti. Takoj v začetku je osnovala iz vseh političnih predstavnikov slovenskega naroda Osvobodilna fronta slovenskega naroda z določenim namenom: nacionalno osvobodilno fronto je zrasla organizirano izraz enodušne volje slovenskega naroda, ki jo je od vseobsega priznaval kot svojevoljno in zakonitega, predvsem političnega voditelja predstavljala Osvobodilna fronta v letih domovinske vojne zakonito oblast na osvobodilnem ozemlju. Ta oblast je bila od terenskih odborov izvršnega odbora oziroma plenuma z izdanimi obveznimi odloki, ki so jih izvrševale.

Pravice iz nove, prerrojene Slovenije in Jugoslavije. Radi razvojne nujnosti, to je radi potrebne razdelitve funkcij na izvršilno in zakonodajno, preimenoval v Slovenski narodno osvobodilni svet (SNOS), to je v prvi slovenski parlament s popolno zakonodajno in izvršno oblastjo. V tem času SNOS se nima vlade, pač pa posamezne odseke, ki predstavljajo začetek bodočih ministrskih resorov. 5. maja 1945 pa je že imenovana prva slovenska vlada v Ajdovščini kot izvršilni organ SNOS-a. 31. januarja 1946 je bila objavljena ustava Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki predvideva kot vrhovni organ oblasti ljudsko skupščino, parlament, ki ima biti izvoljena z neposrednim in tajnim glasovanjem vseh državljanov republike. Do popolne izgraditve slovenske državnosti je še kratka pot: SNOS odstopi svoje mesto ljudski skupščini ljudske republike Slovenije.

Za nas Slovence, mali ali zdravi delovni narod, pričena normalno ustavno življenje; zaključeno je veličastni napor našega naroda, ki si je z lastnimi silami izbojeval iz suženjstva in socialno - gospodarske odvisnosti svojo lastno državnost. Slovenci smo postali narod tudi v političnem pomenu. V septembru se je vršilo II. zasedanje (in zadnje) Slovenskega narodno osvobodilnega sveta v Ljubljani. Glavni namen mu je bil, da poleg obračuna o delu na politično-gospodarskem polju, omogoči, da bi si slovenski narod izkazal svojo ustavo, kateri se položil temelje med narodno-osvobodilno borbo skupno z drugimi bratskimi narodi Jugoslavije in v skladu s 6. in 7. sklepom zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju dne 3. oktobra 1943 in v smislu člena 11. Ustave FLRJ.

V ta namen je bil izdan zakon o ustavodajni, skupščini ljudske republike Slovenije, po katerem bo prišel na vsakih 10.000 prebivalcev en poslanec, dalje zakon o volitvah ljudskih poslancev v ustavodajno skupščino ljudske republike Slovenije, po katerem je dana volilcem možnost, da svobodno izberejo kandidata po svoji uvidenosti, in končno še zakon o upravni razdelitvi ljudske republike Slovenije, po katerem je Slovenija razdeljena v

5. okrožij, 27 okrajev in 1119 krajev. Na 1 krajevni ljudski odbor pride približno 900 ljudi. Po tem zakonu ni več mogoče, do bi šli po stari poti nekdanjih velikih občin, odklonjena pa je tudi nevarnost prevlečke drobitve na majhne in življenja nezmožne krajevne enote. Ti trije zakoni predstavljajo temelj novemu slovenskemu parlamentarizmu in zadnjo fazo v razvoju izgradnje slovenske državnosti. Delavec, kmet in inteligent, ki ni klonil v času domovinske vojne in je izbral pot oboroženega odpora, stopa v svobodni, demokratični, prvi ljudski parlament slovenske ljudske republike, s ponosom in samozavestjo.

Prvi jugoslovanski parnik v Odesi
V Splitu so bila nedavno zaključena obnovitvena dela na našem prekoceanskem tovarnem parniku "Jurko Topič". Po končanem popravilu je parnik odplul na svoje prvo potovanje v Črno morje in je prispel v Odeso.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Kmetje v Vojvodini prodajajo tudi svobodne presežke žita državi

Ljubljana.—Odkup presežkov žita v Vojvodini je že v polnem teku. Državno podjetje Žitopromet je letos odkupovalo po vsej Vojvodini 15 rajonskih odkupnih postaj z 290 krajevnimi odkupovalci, med katerimi je 75 zadrug in 19 mlinov. Čeprav se je odkup žita komaj pričel, je že v polnem teku in ponekod so skladišča odkupnih postaj že skoraj polna. Od ranega jutra do poznega mraka razkladajo žito, ki ga dovažajo kmetje z vozovi, in vedno še čaka dolga kolona vozov, da pridejo na vrsto. Pošte, ki oskrbujejo izplačevanje akreditivnih čekovnih nakaznic, poslujejo povsod preko uradnih ur, da bi mogli kmetje, ki potrebujejo denar, čim prej vnovečiti te nakaznice. Mnogi kmetje pa čekovnih nakaznic niti ne vnovečijo, temveč jih takoj uporabijo za nakup industrijskega blaga na podlagi nakaznic, ki jih prejmejo ob oddaji žita. Računati je s tem, da bo pri sedanjem tempu odkupa ves odkup zaključen v dveh mesecih, to je mnogo prej, kakor v prejšnjem letu.

Kakor je znano, so cene za odkup letošnjega žita ostale iste kakor lani in niso bile spreminjene kljub nazadovanju cen v vseh področjih našega gospodarstva. Nova odredba pa daje kmetu tudi mnogo ugodnosti. Kmet lahko del presežka proda na prostem trgu, pri oddaji žita pa prejme nakaznico za nakup industrijskega blaga, ki ni v prosti prodaji (orodja, gnojila, obleke in obutve), in sicer za 30% vrednosti obvezno oddanega žita. Tisti, ki proda državnemu

Delovna nedelja pri Sv. Juriju ob Pesnici

Maribor.—V nedeljo 28. julija so odšli delavci združenih tekstilnih tovarn Jugotekstil, Jugosvila in Marko Rosner na severno mejo v Sv. Jurij ob Pesnici. Vatelci, mehaniki, kovači, električar, jermenar, precizni mehanik in 10 strokovnjakov je delalo od 6. ure zjutraj do 5. ure popoldne. Popravili so 262 kom. loncev in različne kuhinjske posode, 13 kom. verig za vozove, 18 sekir, 13 akarjev, 1 šivalni stroj, 8 pluznih rezil, 9 kos, 6 parov slamoreznih nožev, 6 kom. orodja za razbijanje betona, en tovorni avtomobil, 1 žensko kolo, 2 elektromotorja, 3 kuhalnike, nekajko električnih luči, 6 vajeti, 3 konjake opreme, 4 volovske vprege, 1 gonilni jermen, 3 aktivke, 6 budilk in najpotrebnejših podaril 6 vertikalnih zidarskih mer.

Med delom so delavci svetovlji kmetom, kako naj upravljajo z orodjem, da bo držalo dalj časa. Ob odhodu je prebivalstvo vabilo delavce, naj še pridejo, da jim bodo pomagali in se pogovorili o vprašanjih, ki so važna za njih vse.

o odkupnemu podjetju tudi žito, ki mu je prepuščeno na svobodno razpolaganje, pa prejme nakaznico za nakup racioniranega industrijskega blaga v višini 50% vrednosti prosto oddanega žita. Čim so kmetje oddali prve količine pšenice Žitoprometu se je pričela razvijati tudi kupčija s pšenico na prostem trgu. Oddaja obvezne količine je namreč pogoj, da sme pridelovalec prodati na prostem trgu oni del presežka, s katerim svobodno razpolaga. Da je letošnja odkupna cena realna in ugodna za kmeta, potrjuje razvoj cene pšenice na prostem trgu. Ta cena se namreč giblje med 330 do največ 350 din za meterški stot in le malo presega odkupno ceno pri obvezni oddaji, ki znaša 300 din. Če pa se upoštevajo ugodnosti, ki jih ima kmet pri prodaji presežka Žitoprometu v zvezi z možnostjo nabave racioniranega industrijskega blaga po izredno nizki ceni, tedaj se v mnogih primerih izkaže, da je prodaja svobodnih presežkov Žitoprometu celo ugodnejša. Že prve dni so se pri odkupnih postajah javili kmetje, ki so pripeljali poleg obveznih količin še presežke, s katerimi lahko svobodno razpolagajo, in so tudi te presežke prodali Žitoprometu po odkupni ceni 300 din. Očitno so ti kmetje spoznali, da imajo večjo korist, če prodajajo proste presežke Žitoprometu, in si potem po nizki ceni nakupijo racionirano industrijsko blago, kakor pa, če presežke, s katerimi lahko prosto razpolagajo, prodajajo za nekoliko višjo ceno na prostem trgu. Do tega spoznanja so prišli že prve dni kmetje zlasti v Starem Bečuju in v Odžacih, kjer so v nekaj dneh prodali 20 vagonov žita iz svobodnih presežkov. Za prodajo prostih presežkov Žitoprometu so se odločili potem, ko so videli, da takoj lahko pridejo do denarja in da takoj dobe ustrežajoče nakaznice za nakup industrijskega blaga, ki je na trgu pripravljeno v velikih količinah. To industrijsko blago pa si vrhu tega lahko nabavijo kar s prejetimi akreditivnimi čekovnimi nakaznicami.

Glede na nagel potek obvezne prodaje žitnih presežkov in glede na to, da se hitro polnijo skladišča odkupnih postaj, je sedaj glavna skrb Žitoprometa, da odkupljene količine žita takoj prepelje v osrednja skladišča in v druge pokrajine, zlasti ker je pričakovati, da bodo kmetje v prihodnjih tednih še v večjem obsegu dovažali žito v odkupne postaje. Vrhu tega je treba izkoristiti sedanje ugodno vreme, da ne bi bilo treba prevažati žita v slabem vremenu. Z večjimi dovozi pa je računati zlasti v prvi polovici avgusta, ker bodo verjetno dela pri mlinci zaključena povsod 10. avgusta, torej mnogo prej kakor so prvotno računali.

ARMADA IN VOJNA

Napisal Malcolm Hobbs

Eno od vprašanj, katera je Henry Wallace vrgel na mizo s svojimi nedavnimi izjavami, je obtožba, da se nahaja med ameriškimi vojaškimi osebnostmi nekaj takih, ki hočejo vojno z Rusijo.

V svojem pismu predsedniku Trumanu je dejal Wallace naslednje: "Ena smer ameriškega vojaškega mišljenja priznava, da bi atomska vojna, v kateri bi razpolagalo več nasprotnikov z atomskimi bombami, uničila moderno civilizacijo. Ta šola priporoca radi tega preventivno vojno, to je, napad na Rusijo, dokler le-ta še nima v rokah atomske bombe."

"Ti načrti", je dejal g. Wallace, "niso le nemoralni, temveč tudi neumni".

Ministra vojne in mornarice sta takoj odgovorila ter sta naslovila predsedniku skupno pismo, v katerem naglašata, da v teh očitkih ni niti trohice resnice.

Kaj je res? Ali so ameriški vojaški strokovnjaki prepričani, da je vojna z Rusijo neizogibna ali ne? Pred vsem naj povem, da nisem našel v Washingtonu nobene odgovorne uradnika, ki ne bi imel nobenih dvomov o izjavi ministra vojske in mornarice. Uradni krogi splošno priznavajo, da je ta izjava namenjena za javnost, da se položaj v kolikor mogoče popravi. Navesti teh priznanj seveda ne morem.

Splošno odgovarjajo približno naslednje: "Vojaški krogi posebej jasno računajo z možnostjo vojne z Rusijo. Njihova naloga je, da skrbje za varnost dežele, tako da morajo računati na vse možne nevarnosti in upoštevati vse grožnje. Njihov posel je vojna. Toda kaj naj to znači? Vojski ne delajo politike. Vojno more napovedati le kongres na zahtevo predsednika in na njegov predlog."

Govoril sem tudi s tremi visokimi častniki—dva sta bila generala, eden pa polkovnik—ki so mi vsi trije povedali svoje

daleč od resnice, ko trdi, da obstoja šola vojaškega mišljenja, ki je prepričana, da je vojna neizogibna. A kaj glede trditve, da naziranje vojaških krogov ne pomeni, da bi bil mir ogrožen? Res je, da militaristi v ameriški politiki niso v preteklosti igrali nobene važne vloge. V vsej naši zgodovini smo bili izrečno nezaupni napram militarizmu. Ako bi tako tudi ostalo, bi bilo varno omalovaževati vpliv ameriških vojaških krogov na našo politiko.

Nedvomno je, da je Wallace zaskrbljen radi tega, ker je bilo v preteklem letu vedno več ameriških vojaških osebnosti zaposlenih v ameriški diplomaciji. Obenem so postali visoki oficirji vedno bolj vplivni med svetovalci predsednika samega.—ONA.

Odmev Stalinove izjave v Washingtonu

Washington.—ONA—Stalinova izjava je še vedno predmet pazljivega študija s strani uradnih washingtonskih krogov. V prvem trenutku je mislilo največ opazovalcev, da je izjava posledica Byrnesove politike ter da potrjuje pravilnost te politike.

To prvotno domnevanje je kmalu prešlo. Bolj natančno proučevanje besedila je pokazalo, da je izjava sicer jako pomirljiva, obenem pa vsebuje tudi nekatere zastrte grožnje, ali bolje svari. Nekateri uradne osebnosti so mnenja, da se tičejo ta svarila zadev, katere smatrajo Rusi bistveno važne ter da bodo morale biti predmet prijateljskih mednarodnih pogajanj.

V zvezi s tem prevladuje mnenje, da Stalinova izjava ne pomeni nove politične smeri, temveč le poskus ublažiti ozračje in omogočiti zopetna mednarodna pogajanja v prijateljskem razmerju. To je, kar je želel doseči Wallace.

"My Electric Range LOOKS and COOKS ... just right"

2⁰⁰ A Month...

Ker sem GLAVNA KUJARICA IN UMIVALKA STEKLENIC ni to za mene nobena posebnost s svojim avtomatičnim električnim štedilnikom. Jedila so vedno in VSELEJ okusna, ter čiščenje po obedu je lahko in hitro skončano.

Da, težko kuharsko delo je odpravljeno ako kuhate z elektriko. Ne le, da so vaši obedi avtomatično kuhani do perfekčnosti, temveč tudi vsa sitnejša dela, drskati kuhinjo "ship-shape" so odpravljena. To pa ker je električen štedilnik brez plamenov, ni dima in ne za dušlosti. Zagrijala, stene in štedilnik sam, so vedno svetli in čisti. Lonci in posve ostanejo kot ogledalo čisti in izgledajo kot novi ... in povrčni deli se sami čistijo. Globoki lonci v električnem štedilniku je umivalniška posebnost ... vi pripravite ves obed v velikem loncu brez, da bi rabili drugo posodo. Samo mislite si, kako hitro ste opravili v kuhinji, ko imate samo eno posodo za umivati!

Kuhanje z elektriko je tudi po ceni ... stane le \$2.00 mesečno za povprečno čiškaško družino za kuhanje z elektriko. Posite na nove električne štedilnike pri vašem trgovcu ali pa v bližnji Edison prodajalni. Vprašajte za PROST način instaliranja električnih štedilnikov v Chicagu.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY



Dekleta, ki jih vidite na sliki, so slepa. Kruh si služijo kot dohodkovne delavke in so članice Social Workers unije CIO v New Yorku. Ko so zahtevale priznanje unije, jih je dobrodelna organizacija odalovila, kar je precej čudna — "dobrodelnost".

V ZALI

Dr. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

In Jernač izpod Skale, ki je bil tudi z nami, je dostavil: "Počitek bi ti že privoščili, Miha, ali zaradi studenca te ne smemo pustiti zadaj! Saj veš, kako je! Noč bo hladna, in vrag pij potem motno tvojo studenčico!"

Miha je bil že odložil svoj koš in je rahlo odgovoril: "Le pojdite, le pojdite! Prej bom pri vrhu nego vi! Tudi je nevarno za gospodo, ki je mehkejša od razgretoga voska. Vsakomur ni dano, da bi v tem mrazu smel posedati po hladni zemlji. Moj oče je tako umrl. Pijan je bil in je zaspal pod jablano v prvi pomladi. Ko se je prebudil, pa je tičala pljučnica v njem. Teden dni pozneje je ležal pod zemljo, in ostali smo za njim lačni in raztrgani otroci! Da se Bog usmili! Na noge torej, gospodje, takoj bom za vami! To niso časi, da bi se človek prehladil!"

"Če pa se prehladiš ti?" vprašal Jernač osorno.

"Ljubček moj, meni mraz ne škoduje! Moja koža je nekaj posebnega; verujte mi, da mraz ne gre vanj!"

"Tvoj želodec je nekaj posebnega," se mu poroga Tina. "Ali danes ne izpiješ našega žganja, in to tako gotovo ne, kakor mi pomagaj Marija devica z Gore ob moji smrtni uri! Če meni, da te le za trenotek pustimo iz oči, se motiš. Oprtaj in stopaj pred nami!"

Globoko vzdihnil, oprta Miha težko breme in polglasno zagodrnja, koliko lepše je hoditi po bregovih in strminah, če so pleča prazna in če ne tiči na njih preobložen koš, kakršnega mora nositi danes. Ugovori mu niso koristili. Moral se je otovorit in zopet je sopihal pred nami kakor obložen mezeg v laških gorah. Tina pa je prežal ostrih pogledov za njim, da mu ni bilo mogoče stopiti za grm in vzeti polne steklenice iz napolnjenega koša.

Okolo štirih smo bili pri vrhu, tam kjer iztezajo stari borovci svoje grčavo vejevje proti nebu. Ko smo prihajali bližje, se je spustil z borovja velikan-petelin, zamahnil z orjaškimi perotmi, raztegnil zeleno-bleščeči vrat, se veličastno dvignil v zrak, odplul čez globoko dolino in onkraj počasi sedel na smrečje, ki obsenčuje dolgoraztegnjene bregove samotnemu Žirovskemu vrhu.

"Oh Bog, kako ga je škoda!" zakliče švepasti Tina. "Da nismo krenili po drugem potu! Tu pa bi bil zjutraj pel, da bi se bilo čulo četrte ure daleč. In kako bi se bil zalezal! Od borovca do borovca! Otroče bi ga zalezal! Kako ga je škoda!"

"Morda bo proti večeru zopet tu!" ga tolaži Jernač izpod Skale.

"Vrag bo tu, pa ne petelin!" se jezi prejšnji. "To vse je zakrivil ta šment, ta žalost, ta Miha, ki mu je vsak pot pretežaven ter bi se rad na vrh Zale pripeljal v kočiji! Pa ostani doma pri svoji ženski, če si ne upaš prinesiti take malenkosti po vsakem potu v Zalo!"

Miha nekaj ugovarja, da je lažje poslušati peteline, nego nositi tovore—ali Tina mu ne da besede, nego zakriči: "Sedaj pa še kriči in vpij, da nam celo odžene kakoga petelina! Meniš li, da jih je toliko, kakor muh? Molči torej! Če hodiš z nami v Zalo, molči in si to zapomni!"

Na tratinji najvišjega vrha smo obstali in se pripravljali na prenočišče. Sklenili smo prenočiti pod milim nebom. Saj drugače tudi ni smo mogli, ker je najbližji stan—Mrakova hiša—precej daleč. Prenočevanje pod nočnim nebom pa tudi ni kdo ve kako težavno. Tina in Jernač sta napolnila mehkega mahu, ki ga je v Zali obilo, bodisi na tleh, bodisi na drevju. Takega mahu sta nanosila v tabor in pripravila mehka ležišča. Žalostni Miha je moral v gozd, da navleče kuriva. V Zali je vse polno suhega vejevja, pripravnega za kurjavo, ki pa je lovčič vendar silno neprijetno, če zalezuje petelina, in mu pri vsakem koraku zavrešči suhah pod stopalom, da je treba največje paznosti in spretnosti, če hoče pogoditi temno ptico.

Miha je vlačil in vlačil. Navlekel je dva velikanska kupa, da bi bili z njimi lahko zapalili dva mogočna kresova.

V tem se je bližalo solnce zahodu. Ozračje je bilo jasno in skoraj pred nami je kipel proti nebu okrogli Blegaš, in beli sneg mu je še pokrival široko glavo. Za njim je gledal izza Starega vrha železniški Ratitovec, za tem pa nebeski Triglav s snežnobelimi goličavami. Bolj na desno stran pa so zapirale obzorje sive Kamniške planine, in stari Grintavec, v čigar vznosju so tedaj že tudi jeli petelini, je stražil nad njimi in tiščal svojo glavo visoko v oblake.

Z gospodom Andrejem sva sedela na mehkem mahu in srebrala slab čaj, ki ga je nama skuhal žalostni Miha ob malem ognju. Srebrala svaj čaj in zadovoljno zrla v krajino. Tam pod Blegašem nad globokim Karlovcem se je že mračilo; sence so se raztezale iz doline v dolino, od jarka do jarka, objemajoč selo za selom, dokler se niso pritihtopile tudi do naše Zale in nje gorskih sosedov. In skoraj tedaj se je utrjala tam na Žirovskem vrhu črna lisa izmed smrečja. In v večernem obzoru je rastle in rastle, dokler ga nismo opazili na prosto oko, krilatega vladarja naših gozdov. Z dolgim vratom predse štrleč, se je pomikal počasi v zrak, plul proti Zali bliže in bliže ter se končno spustil v borovje na Zali, malone tako blizu, da smo čuli hrušč in plapot, ko je sedel na drevo.

"Ta je naš!" vzklikne Tina. "Skoraj vem, na kateri borovec je padel. Oč borovca do borovca, in pod njim boste, gospod Andrej, da ne boste vedeli, kdaj ste tja prišli!"

"Če bo le pel," odgovori gospod Andrej.

"Že poznam nebo! Tako jutro bo, da bodo peli vsi!" zatrdi Tina. "Ali sedaj morava z Jernačem v gozd, da poslušava, koliko jih pripotata ta večer in koliko se jih oglasa."

Jernač in Tina nato odideta. Miha zapali ogenj na dveh mestih; in sredi pripravi ležišče, tako da je ležečega prijetno grelo od leve in desne strani. Miha je kuril in kuril. Visoko je plapolal plamen, in ker ni bilo sapa in ker je bilo lesovje suho, naju dim ni nadlegoval. Vedno sva še z gospodom Andrejem zrla podse v krajino, izginjajočo v večernem mraku. Na nebu se je utrinjala zvezda za zvezdo, in večernica je migljala, kakor bi le nerada gledala skozi nebesko okno v globino, kjer se sveti mala iskra, naša zemlja. Ze so zaspale ptice po vejah, in že je tu in tam zavriskala sova v goščici!

(Dalje prihodnjic.)

Little Joe

by Schwarman



ca šele pripravljala za sprejem bolnikov, saj tedaj še ni bilo delovnih brigad na tem odseku. Bolnišnica je nastanjena v osnovni šoli, ki je novejša in dokaj lepa zgradba. Šola je obdržala polovico poslopja, z julijem pa bo bolnišnica verjetno prevzela vso zgradbo. Ves medicinski material, bolniške postelje in drugo je od UNRRA-e. Bolnišnica ima svoj interni in ginekološki oddelek ter malo kirurgijo z operacijsko sobo. Za bolnike z nalezljivimi boleznimi ima ločene sobe. Ob prihodu se bolniki temeljito okopljejo pod prahi s toplo vodo, obleka pa se prepari v vodnih parah pri 160 stop. Celzija. Za mojega bivanja so tu delali dva zdravnika in 4 medicinci, od katerih pa sta se dva bavila z upravnimi posli. Poleg tega smo imeli še 3 šolane bolničarke in več pomožnega osebja.

Naš glavni namen je bil, da nudimo vsakemu bolnemu mladincu vse možno zdravniško oskrbo. In misljam, da smo to v polni meri dosegli. Na področju Tuzle je delalo v maju in juniju 10 delovnih brigad s približno 3000 mladinci. Z julijem se številčno stanje poveča, ker bodo zdaj glavna dela na tuzlanskem odseku. Bolnike sta pošiljali k nam dve ambulanti, ki sta bili na terenu. Na področju vsake ambulante je bilo pet brigad, ki so pošiljale bolnike v ambulante, v njihnih primerih pa tudi naravnost v bolnišnico v Tuzli. Prevoz bolnikov so oskrbovali kamioni; če pa je bil potreben hiter prevoz, nam je dala okrogna bolnišnica svoj sanitetni avto. Kakor rečeno, se je mladinska bolnišnica šele polagoma izpopolnjevala, zato smo bili delno navezani na civilno in vojno zdravstvo v Tuzli, ki sta nam v vsakem pogledu radi pomagali. Povprečno je ležalo v naši bolnišnici po 20 bolnikov. Večina so bili lahki primeri, da so se po nekaj dneh zdravljenja in odmoru že lahko vrnili na delo. Imeli smo nekaj primerov pljučnic, ki so tudi razmeroma hitro ozdraveli in nekaj malarij verjetno prinešenih zdoma, saj se uvaja po vseh brigadah sistematična profilaksa z aterinom. Izmed infekcijskih boleznih nismo imeli niti enega primera ugotovljenega tifusa niti pegavice, pač

pa dvoje ošpic, ki pa za mladince iz Slovenije ne pomenijo nevarnosti, ker pri nas vsi že kot otroci prebore to bolezen in kasneje niso več sprejemljivi zanjo. Vse bolnike, kjer je bil najmanjši sum na tuberkulozo, smo pošiljali na rentgenski pregled v okrogno bolnišnico, ugotovljenih pa je bilo le nekaj primerov lože, nenevarne tuberkuloze. Jasno je, da pri tako velikem številu mladincev tu pa tam kdo zbolil; gotovo pa je, da je bilo številno naših bolnikov razmeroma majhno in da so vsi v kratkem času ozdraveli, razen onih, ki so že prišli na delo s kako kronično boleznijo. Kdor je bil slabše telesne konstitucije in je kazalo, da morda ne bo kos delu na prosti, je prišel pred komisijo, ki je bila enkrat na teden, in je bil odpuščen domov.

Poleg mladinske bolnišnice v Tuzli je še mladinska bolnišnica v Brčkem, namreč za I. in II. sektor proge. Tudi ta ima 100 postelj, imela je pa mnogo več bolnikov, ker je bilo maja in junija težišče dela na njenem področju. Bolnišnica ima specialista kirurga in internista, še dva zdravnika in več absolventov medicine. Razdeljena je na kirurški oddelek, kjer so vršili tudi večje operacije, na interni oddelek in oddelek za kožne in spolne bolezni. Poleg tega je še ločen infekcijski oddelek. Konec maja je dobila bolnišnica tudi svoj rentgenski aparat. Hrana je v obeh bolnišnicah okusna in radostna.

Na terenu deluje še pet ambulant, ki ima vsaka okrog 20 postelj in sprejema lažje bolnike iz brigad. Ambulante vodijo zdravniki ali pa absolventi medicine, ki skrbijo za zdravstvene in higijenske prilike v podrejenih brigadah. Poleg tega je po brigadah stalno potovala anti-skabična ekipa, da je uspešno pobijala garje, ki so bile med vsemi boleznimi med mladinci še najbolj razširjene. Vendar se je tudi tu videlo, da so one edine, ki so najbolj pazile na osebno čistočo, imele jako malo tega obolenja. Kljub spocetka jako težavni organizaciji sanitete na tako prostranem terenu lahko rečemo, da je popolnoma uspeša. Uspehi so vidni po ugodnih zdravstvenih prilikah med mladinci. Vsak

mladinec, ki je obolel, je imel vse možnosti zdravljenja do popolnega okrevanja. Izvršeno je bilo tudi profilaktično cepjenje proti tifusu, da bi se preprečile epidemije te nevarne infekcijske bolezni. Uspehi niso izostali.

Civilne in vojaške oblasti so popolnoma razumele veliki doprinos mladincev k obnovi domovine in so znatno olajšale delo sanitete. Zato so popolnoma neosnovane skrbri onih naših mladincev, ki se morda bojijo na delo v Bosno, češ da so tam slabe zdravstvene razmere. Zato sem prepričan, da bo slovenska mladina poslala julija častno število svojih brigad na delo za Mladinsko progro Brčko-Banoviči, kjer se kuje bratstvo delovne mladine vseh narodov Jugoslavije.

Vid Grošelj, abs. medicincev.

Skupina 24 otrok je odšla iz počitniške kolonije v Tacnu

Tacnu.—V sredo 31. julija se je prva skupina 24 otrok v starosti od 4. do 14. leta poslovila od počitniškega doma v Tacnu.

Preden je prva skupina otrok odšla, so se vsi tehtali. Pokazalo se je, da so se vsi popravili, nekateri so se zredili kar za 4 kg. Ob slovesu je močno jokala dvanajstletna Pepca. Ko je ženam terena Št. Peter povedala, da ji je umrla mama, je tovarišica Varlova izjavila, da je pripravljena plačati zanjo polovico mesečne vzdrževalnine v domu. "Za ostalo polovico pa bodo skrbele žene terena Šent Peter", so se glasili druga tovarišica. Ko je dekletce slišalo, da ostane še en mesec v koloniji, so se solze na mah posušile. Vsi otroci so odhajali iz kolonije prav težko, saj so se tukaj počutili kakor doma. P. L.

Slovene Records

- 10-inch records 79c COD, plus postage
- B-001 Ringelšpil, polka Vesela vdova, polka Zidana Marela, polka Zelena hriba, valček Toni Omerzo Orchestra
- C-411 Prihujbema polka Po polj sva se sprijahajala, val. Kusar's Orchestra
- C-1120 Beer Barrel polka Helena polka, Emilia polka Sula's Musette Orchestra
- V-28025 Po jezuru bliz Triglava Oh, ba ura se bide
- V-28026 Turji Benke vrnem Lenka Tobit sem star šele 18 let
- V-28027 Pa kaj to more biti Mens pa glavla boli
- V-28028 Milnar, narod. pesem Vai so prihajali Mirko Jelačin, tenor
- 12-in. records \$1.25 COD, plus postage
- V-78001 Zlata poroka, Del 1. Zlata poroka, Del 2.
- V-78002 Kadra imajo vai Jožeti god Botrija, Christening party "Adria" in Hojter Trio

Write for free catalogue of all new SLOVENE RECORDINGS

to PALANDECH'S 536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Razni mali oglasi
JANITOR - FIREM
 to work from 12 PM to 8 PM
 See SUPERINTENDENT 537 S. Dearborn
COUPLE
 Take care of small hotel Janitor and Maid Living quarters and good wages
DALE HOTEL
 1659 W. Monroe St.
SPLOŠNA HIŠNA DELA
 Dobra plača Svojo sobo za ono, ki ljubi otrok ter za splošno pomoč
SHELDRAKE 0204
MOČNA ŽENSKA
 za pomoč pri delnem invalidu
 Lahka hišna dela Stanovanje in plača
GRACELAND 1676

OPERATOR
Experienced
CORDWELL
PLAIN-MERROW
BLIND STITCH HEMM
 High Piece Work Rates Can earn \$50.00 per week Steady employment No Lay-offs
ROLEY POLE MFG. CO.
 213 W. Institute Place 1 Bldg North of Chicago at 7th Floor

ALI GLEDATE ZA DOBRO PLAČO IN STABILNOST
 Telefon kompanija ima nekih prilik

HIŠNICE (JANITRESSES)
 Takoj od sačetka plača 77% uro, po treh mesecih 77% na in po šestih mesecih po 82% uro
ŽENSKA ZA ČIŠČENJE V DELIH MESTA
 Delovne ure od 5:30 pop. do 1:30 pop. ure pomoči. Oglasite se pri
ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY
 v uposlovalnem uradu za ženske v prističju
 309 W. WASHINGTON
 V Prosveti so dnevne svete in delavke vestil. Ali čitate vsak dan?

Zdravstveno delo na progri Brčko-Banoviči

Slovenski študent medicince, ki se je vrnil z "mladinske proge", piše:

Prve dni meseca maja nas je odpotovalo iz Ljubljane v Brčko pet slovenskih medicincev. Tedaj je nismo vedeli nič določnega glede svojega bodočega dela, znano nam je bilo le, da bo 9. maja pričelo v Bosni na tisoče mladincev-prostovoljcev iz vseh delov Jugoslavije graditi mladinsko progro, nekaj, česar si v predvojni Jugoslaviji niti predstavljati ne bi bili mogli. In vedeli smo, da bomo delali v saniteti in tako čuvali zdravje našim vrlim mladincem, ki so se polnoštevilno odzvali pozivu k obnovi domovine.

Med precej dolgo vožnjo smo imeli dosti prilike videti težke sledove, ki sta jih pustili vojna in okupacija naši domovini. Najprej porušeni Zidani most, nato poškodovana vzhodna predmestja Zagreba, z zemljo zravnani Slavonki Brod, Vinkovci in še nešteto drugih krajev. Tudi Brčkemu ni bilo prizaneseno, saj je bila v bližini mesta mesec dni borba med partizani na eni strani Nemci in ustaši na drugi strani. Slednji so ob umiku uničili tudi cestni in železniški most, ki vezeta Brčko s Slavonijo. Namesto cestnega mostu je zaenkrat pontonski, železniškega pa obnavljajo v okviru gradnje nove proge. Mesto Brčko sem si imel pri-

liko precej ogledati, ker sem se po prihodu in pred povratkom zadržal nekaj dni v njem. Pred vojno je imelo 8000 prebivalcev in leži ob Savi, ki je tam že precej široka in vozijo po njej tudi večje ladje. Gotovo ima mesto posebno za nas Slovence mnogo zanimivosti in nenavadnosti. Morda je prvi vtis res nekoliko neugoden, toda prepričan sem, da bo kmalu vsakogar prevzela njegova barvitost in pestrost. Kako žal mi je bilo, da nisem vzel s seboj foto-aparata, saj se kar ponujajo motivi za fotografiranje! Ze ulica sama nudi nešteto zanimivosti: neverjeten vrvež iz živahnost, muslimani v svojih značilnih nošah s fesi na glavi, male prodajalnice, kjer dobiš vse in nič, džamije in še kaj. Posebno lepa je stavba mestnega odbora v orientalnem slogu.

Tiste dni je bilo Brčko še posebno živahno, ker so neprestano prihajale nove delovne brigade, ki so z zastavo na čelu strumno korakale čez pontonski most v mesto. Ves dan so se po mestu razlegale njihove pesmi, zdaj slovenske, zdaj srbske, zdaj makedonske. Domaćini so jih navdušeno sprejemali in jim neprestano vzklikali, saj jim bodo mladinci zgradili progro, po kateri bodo odvažali bosanski premog in dovažali vojvodinsko pšenico v Bosno. Brčani razu-

mejo novi čas in nočejo zaostajati: obljubili so, da bodo sami zgradili 3 km proge in se v velikem številu prijavljajo v delovne edince.

Po nekaj dneh bivanja v Brčkem so nam kakor tudi beograjskim medicincem dodelili mesta v zdravstveni službi. Tovariši iz slovenske skupine so bili poslani na teren, jaz pa sem po terenu pregledoval nekatere brigade. Tako sem imel v času svojega bivanja v Bosni priliko spoznati razmere v bolnišnici in na terenu.

Iz Brčkega v Tuzlo smo potovali s kamioni, ki oskrbujejo vso prometno službo na terenu. Pokrajina, po kateri smo potovali, je zelo lepa, in nekoliko spominja na dolensko grčevje. Približno 20 km od Save se prične dvigati cesta v serpentinah na Majejico, odkoder se zopet polagoma spušča proti Tuzli. Tuzla sama ima lepo prirodno lego in je nekoliko večja od Brčkega. Mesto je bilo osvojenjeno že v jeseni 1944, v vojni pa ni utrpelo mnogo škode. Iz Tuzle drži ozkotirna železnica preko Doboja do Slavonskega Broda. Proti tuzlanskemu premogovnemu bazenu pa vodi samo pomožna železnica z jako majhno zmogljivostjo. Nova mladinska progra, ki bo normalnotirna, bo tekla v bližini mesta in dalje proti Banovičem, kjer so glavni premogovniki.

V Tuzli kot središču III. sektorja Mladinske proge, je sklenili sanitetski odsek ustanoviti posebno bolnišnico za mladince. Ko sem prišel tja, se je bolnišni-

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto prišlejo eden, dva, tri štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$1.20 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri zasenstvu \$1.20 na eno leto, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli ppč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tišiti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 5.10
2 tednika in 7.60	2 tednika in 9.10
3 tednike in 11.20	3 tednike in 13.10
4 tednike in 14.80	4 tednike in 17.10
5 tednikov in 18.40	5 tednikov in 21.10
Za Evropo je \$9.00	

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina

PROSVETA, SNPJ.
 2657 So. Lawndale Ave.
 Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$ _____

1. Ime _____ Čl. druživa št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od slesednjega članova moje družine:

2. _____ Čl. druživa št. _____

3. _____ Čl. druživa št. _____

4. _____ Čl. druživa št. _____

5. _____ Čl. druživa št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik Star naročnik